

Vad är normalt?

Fernando Ravensberg

En söndag var jag inbjuden till "Konstfabriken" i Havanna för att delta i en debatt om "utveckling" och vad det betyder, om Kuba utvecklas genom förändringarna och vad som behöver göras för att uppnå utveckling för framtiden.

Lokalen var proppfull av folk i alla åldrar. Många la fram välgrundade argument. Största applåderna fick uppfattningen att utan medborgardeltagande blir det inte utveckling, framsteg. Jag hörde många önska att Kuba skulle bli ett "normalt land" och det preciserades med allas tillgång till internet, tillräcklig lön för ett värdigt liv och ha
forts sid 19

Foto Hass Nilsson

råd att resa utomlands.

Det är ju bra att kubanerna eftersträvar en utveckling som innefattar alla och inte bara ett fåtal, men om Kuba verkligen skulle uppnå det, skulle det inte bli ett " normalt land", utan ett undantag från det normala i en världsdel som står med ett sorgligt nog vara ojämligast i världen.

I vår världsdel sammanlever några av världens största privata förmögenheter med fruktansvärt elände och utstötning. Brasilien är en måttstock, den regionala stormakten, där Lula och Dilma har lyft 40 miljoner ur extrem fattigdom och ändå har mycket kvar att göra.

Normalitet i Latinamerika är att inte alla får ta del av utvecklingen, och många får löner som inte räcker till månadens slut och bara ett fåtal har tillgång till internet och utlandsresor. Det är att gå med på barnarbete och gatubarn
forts sid 20

forts från sid 19

utan något tak över huvudet, utan skola och hälsovård. Det är den normalitet där miljoner lever i eländesslum med olika namn, favelas, cantegriles etc.

Det som förekommer av våld på Kuba ligger långt under det normala i världsdelen. Det normala i vår världsdelen är extremt våld, till och med i fredliga Uruguay blir det en valfråga. Och Mexikos, Colombias, Venezuelas, Brasiliens eller El Salvadors våldsnivåer är alltför välkända.

Jag vet att det inte ankommer på mig som utlänning att peka ut vägen för kubaner men jag vill ändå uttrycka min önskan att Kuba inte ska förvandlas till ett "normalt land", utan till ett onormalt, där utvecklingen når alla medborgare.

Jag önskar att alla kubaner ska få tillgång till internet, utlandsresor och framför allt en värdig lön att leva på. Men

jag önskar också att hälsovården, utbildningen, omsorgen om barnen och medborgarnas trygghet inte ska offras på "utvecklingens altare".

Att utvecklas tillsammans utan att förlora det som hittills uppnåtts är den stora utmaning som det kubanska samhället står inför, men det kan bara uppnås om målet är att bygga ett "annorlunda land", annorlunda än de andra i världsdelen och annorlunda än det Kuba uppnått hittills.

Det är också en utveckling, som har sagts i denna debatt, som måste räkna med att alla deltar i beslutsfattandet. Men inte ens det kan garantera den rätta vägen, för det är alltid svårare att göra fel om alla får vara med om besluten.

Översättning och redigering Eva Björklund